Fragmenty książek Wydawnictwa IPN: Stan wojenny. Historia znana, mniej znana i nieznana

Wydawnictwo Instytutu Pamięci Narodowej zaprasza do wysłuchania fragmentów książek Wydawnictwa IPN.

11.01.2024

Stan wojenny. Hitoria znana, mniej znana i nieznana (wstęp do audiobooka) – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [79]

Czyta: Maciej Jabłoński

Stan wojenny był przedmiotem licznych publikacji, ale nadal wiele jego aspektów pozostaje nieznanych czy szerzej nieopisanych. Niniejszy tom po części wypełnia te lukę. Przedstawia – oprócz znanych wydarzeń z okresu po 13 grudnia – również te mniej znane, np. wręcz szokujące okoliczności uchwalenia prawa (dekretów) stanu wojennego.

Książka w wersji drukowanej otrzymała nagrodę w kategorii publikacje popularnonaukowe w konkursie „Sygnety Wydawnictwa IPN”.

►Więcej o książce

Kres. Historie dzieci ocalonych z pogromów – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [78]

Czyta: Mateusz Drozda

Na początku 1944 r. do zamku w Pieskowej Skale przyjeżdżają młodzi uciekinierzy z Wołynia. Ocaleli z rzezi. Znajdują tu schronienie i opiekę. Często nie wiedzą, co się stało z ich najbliższymi, więc piszą do nich listy. Nie dotrą one do adresatów, bo do Pieskowej Skały zbliża się front. Opiekunka dzieci zachowa 129 niewysłanych listów. 60 lat później autorzy tej książki przeczytają je, odnajdą nadawców i pojadą na Kresy śladami ich losów. To opowieści pełne emocji, które czyta się ze ściśniętym gardłem. Publikacja w formie drukowanej otrzymała nagrodę w kategorii „Pamiętniki, relacje, wspomnienia" w IV edycji konkursu „Sygnety Wydawnictwa IPN" na Najlepszą Książkę 2025 Roku wydaną przez Instytut Pamięci Narodowej.

►Więcej o książce

►Audiobook dostępny online

Dlaczego mnie opuściłaś, mamo? – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [77]

Czyta: Dawid Miązek

Wspomnienia Eugenii Bożeny Kaczyńskiej dotyczą jej wojennych losów. Aresztowana w sierpniu 1940 r., była więziona w Suwałkach, Ełku, Królewcu, Fordonie. Najobszerniejszy fragment opowieści dotyczy pobytu w Auschwitz, gdzie Kaczyńska trafiła 4 czerwca 1943 r. Opis zawiera osobiste doświadczenia, spostrzeżenia i rozważania na temat zdarzeń, w których brała udział.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Z pomocą Polsce – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [76]

Czyta: Dawid Miązek

O konieczność sprowadzenia do Polski francuskiej misji wojskowej wspominał również w pierwszych dniach lutego 1919 r. gen. Edmond Berthelemy, przebywający wówczas we Lwowie jako przewodniczący komisji francusko-angielskiej. Uważał, że głównym zadaniem takiej misji byłaby organizacja WP, a przede wszystkim wykształcenie oficerów sztabowych.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Element politycznie wrogi – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [75]

Czyta: Dawid Miązek

Polska emigracja w okresie drugiej wojny światowej była bardzo zróżnicowana. Pierwsza jej fala znalazła się na obczyźnie w 1939 r., po klęsce kampanii wrześniowej. Składała się m.in. z oficerów przekonanych o konieczności kontynuacji walki o niepodległość, jak również przedstawicieli elit politycznych i intelektualnych. Powstanie wojska polskiego na Zachodzie oraz fakt, że premierem rządu RP został gen Sikorski, spowodowały, że emigrację tę nazywano wojskową.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Henryk Urbanowicz „Zabawa" – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [74]

Czyta: Dawid Miązek

W czasie ataku na miasto, prowadzonego od strony Kolonii Wileńskiej, zatrzymana ogniem obrońców niemieckich 3. Kompania ppor. „Joego”, w tym pluton Szarych Szeregów, w którym był wówczas Henryk Urbanowicz, nie zdołała przejść przez nasyp kolejowy i torowiska, taj jak wykonały to z dużymi stratami kompanie ppor. „Burego” i por. „Brzozy”. Jednostka ta została rozproszona przez silny ogień obrońców.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Zbrodnie w Mniszku-Grupie 1939-1940 – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [73]

Czyta: Dawid Miązek

Jeszcze przed inwazją na Polskę wywiad niemiecki zaczął tworzyć listy proskrypcyjne, na których umieszczał nazwiska osób uznanych za wrogo nastawione do Niemiec, głównie należących do szeroko rozumianej inteligencji oraz zaangażowanych w umacnianie polskości, a więc w sposób jawny i skryty działających na rzecz wzmocnienia polskiego żywiołu, zwłaszcza na obszarach przygranicznych czy spornych (Pomorze, Kujawy, Wielkopolska czy Śląsk).

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Zbrodnie wojenne Wehrmachtu – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [72]

Czyta: Dawid Miązek

Co więcej, integralną częścią książeczki żołdu żołnierza niemieckiego (Soldbuch) było dziesięć przykazań niemieckiego żołnierza, które umieszczano na wewnętrznej stronie okładki i które nakazywały honorowy i humanitarny sposób prowadzenia działań wojennych. Przykazania te były również drukowane w prasie wojskowej w trakcie kampanii 1939 r.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Niepokorny. Profesor Zbigniew Wójcik – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [71]

Czyta: Dawid Miązek

Fala strajków, która przetoczyła się przez kraj latem 1980 r., skutkowała podpisaniem porozumienia z władzami i utworzeniem Niezależnego Samorządowego Związku Zawodowego „Solidarność". Zbigniew Wójcik w liście do Wacława Jędrzejewicza, nawiązując zapewne do bitwy warszawskiej 1920 r., tak podsumował te wydarzenia: „to był nowy cud sierpniowy – inny kraj i inni ludzie!".

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Generał Jan Kazimierz Kruszewski – fragmenty książek

Wydawnictwa IPN [70]

Czyta: Dawid Miązek

Wielkie jednostki GO gen. Jana Kruszewskiego starały się wykonywać zmieniające się rozkazy. 20 września około godz. 10.00 do dowódcy 39 DPRez dotarło polecenie zaniechania ataków na Zamość. Teraz najważniejszy był marsz na Tomaszów Lubelski. Niestety w trakcie odwrotu dywizja poniosła duże straty. Pod wieczór jej czoło znalazło się w rojenie miejscowości Cześniki, na wschód od Zamościa, i tam natknięto się na oddziały niemieckiej 4 Dywizji Lekkiej. Była to jedna z niemieckich wielkich jednostek pancernych, a „lekką" była tylko z nazwy. Polska dywizja starła się z 4 DL w krwawym boju. Mimo, że zadano Niemcom znaczne straty, marsz na Tomaszów Lubelski został chwilowo wstrzymany.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Od Mostów do Hohenlychen – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [69]

Czyta: Dawid Miązek

Trudno powiedzieć czy przydział do Abwehry spodobał się samemu Herznerowi. Służba w charakterze oficera wojskowego (kontr)wywiadu (nie tylko w Abwehrze czy strukturach sztabowych, lecz również w wydziałach Fremde Heere) była wówczas uważana za daleko mniej prestiżową aniżeli na stanowiskach operacyjnych czy po prostu liniowych. […] Z całą jednak pewnością w charakterze podwładnego adm. Canarisa nie znalazł się Herzner przypadkowo; droga do Abwehry musiała tu być konsekwencją jego wcześniejszej, a opisanej wyżej aktywności, przede wszystkim uczestnictwa w „kręgu naumburskim" oraz osobistej znajomości z Friedrichem Wilhelmem Heinzem, już od kwietnia 1936 r. zatrudnionymw berlińskiej centrali Abwehry. Ściśle jest z tym również związana inna jeszcze okoliczność, będąca przy tym najbardziej bodaj tajemniczym (może poza samymi okolicznościami śmierci) fragmentem życiorysy Herznera. Mowa o tzw. Spisku wrześniowym.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Poezja Pokolenia Wojennego – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [68]

Czyta: Dawid Miązek

Anonimowy autor konspiracyjnego dwutygodnika „Młoda Polska” zauważał więc, iż podejmowanie przez pisarzy tematyki wojennej jest objawem naturalnym i zrozumiałym, a zarazem „nienazbyt pożądanym”. Współczesnej wojennej powieści i noweli grozi bowiem niebezpieczeństwo, że staną się – w mniejszym czy większym stopniu – „reportażem ze wstawkami lirycznymi i quasi-filozoficznymi refleksjami”, poezję zaś może zalać „potop grafomanii”.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Udział Słowaków w powstaniu warszawskim– fragmenty książek Wydawnictwa IPN [67]

Czyta: Dawid Miązek

Niewielka grupa Słowaków była niezmiernie istotna dla polskiego podziemia. Dzięki swoim paszportom mieli oni ogromną przewagę nad Polakami, m.in. mogli posiadać radioodbiorniki, a tym samym przekazywać cenne informacje z obcego wywiadu na potrzeby prasy podziemnej, a także bez narażenia na kontrolę transportować po mieście broń i amunicję. W 1943 r. powstał słowacki 535 pluton.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Generał broni Tadeusz Jordan-Rozwadowski – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [66]

Czyta: Dawid Miązek

Tadeusz Jordan-Rozwadowski był jednym z najwybitniejszych dowódców wojskowych w dziejach Polski. Z uwagi na nadzwyczajne zdolności strategiczne w przeszłości porównywano go z gen. Ignacym Prądzyńskim, natomiast mistrzowskie dowodzenie artylerią w wielu bitwach skłaniało do zestawień z gen. Józefem Beckiem. Urodzony tuż po powstaniu styczniowym, został wychowany w kulcie insurekcji narodowych, które były udziałem jego licznych przodków.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Działania 2. Korpusu Polskiego w kampanii włoskiej –

fragmenty książek Wydawnictwa IPN [65]

Czyta: Dawid Miązek

W czasie inspekcji Armii Polskiej na Wschodzie przez Naczelnego Wodza gen. Sikorskiego w drugiej dekadzie czerwca 1943 r. zapadły decyzje o utrzymaniu podziału organizacyjnego armii wprowadzonego w kwietniu 1943 r. oraz przekształceniu jej komponentu bojowego w 2. Korpus Polski.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Pancerz i odwaga – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [64]

Czyta: Dawid Miązek

W Fenomen 1 Dywizji Pancernej odkrywamy jednak dopiero wtedy, gdy przyjrzymy się indywidualnym losom służących w niej żołnierzy. Wielu spośród nich, zanim dołączyło do dywizji, przeżyło tułaczkę do świecie, niewolę w sowieckich łagrach lub niemieckich obozach, służbę w obcych armiach czy w szeregach ruchu oporu. Ich walka była nie tylko spełnieniem obowiązku wobec Ojczyzny, była odyseją – drogą powrotną do najbliższych. Do rodzinnych stron okupowanych i niszczonych przez barbarzyńskie totalitaryzmy.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Cela nr 18. Historia odwagi i przyjaźni – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [63]

Czyta: Dawid Miązek

Wycie syreny to cichło, to się nasilało: alarm przeciwlotniczy. Zamknięto żelazne drzwi. Teraz mała społeczność w piwnicy zdana była jedynie na własny słuch. Niektórzy odmawiali modlitwę, gdy warkot silników przenikał do pomieszczenia. Gwizd spadających bomb kończył się głuchym uderzeniem o ziemię. Huczały działa przeciwlotnicze. Podczas gdy inni modlili się i nasłuchiwali, Helga wyjęła z torby papier listowy i ołówek. Wciągnęła w nozdrza zapach jabłka i napisała: „Kochana Koniczynko”.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Okupacja sowiecka – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [62]

Czyta: Dawid Miązek

Ważną część zbiorów Instytutu Wojny, Rewolucji i Pokoju im. Hoovera przy Uniwersytecie Stanforda w stanach Zjednoczonych stanowią dokumenty dotyczące najnowszej historii Polski. Wśród nich znajduje się zbiór relacji mieszkańców ziem II Rzeczypospolitej okupowanych przez Związek Sowiecki, którzy zostali zesłani w głąb ZSRS, a następnie opuścili go wraz z Armią Polską dowodzoną przez gen. Andersa (tzw. Kolekcja Bąkiewicza).

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Teozofia i działalność Polskiego Towarzystwa Teozoficznego – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [61]

Czyta: Dawid Miązek

Czym była owa tajemnicza teozofia, na których przedstawicielach swoją misję miał mjr Andrzej Czaykowski „Garda”? Ruch powstał jeszcze w XIX w. i można go określić mianem synkretycznego nurtu filozoficzno-religijno-społecznego; jego podstawy sformułowała w kilku dziełach rosyjska szlachcianka i medium spirytystyczne Helena Bławatska. Jej idee promowane były w ramach Towarzystwa Teozoficznego, założonego przez nią 7 września 1875 r. w Nowym Jorku.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Historie dzieci ocalonych z pogromów – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [60]

Czyta: Dawid Miązek

Listy wyglądają tak jakby ktoś wyjął je z pożaru. Papier pożółkły, pokruszony na brzegach. W niektórych klej jest zaskakująco mocny i trzeba je rozcinać. W innych koperty niemal rozpadają się w dłoniach. Jedne są cienkie, wysuszone, prawie przezroczyste. W tych mieści się zazwyczaj tylko kartka. Czasem złożona na pół. W kratkę lub w linię. To strony z zeszytów szkolnych. Inne listy są grube, ciężkie. Jakby dziecko chciało włożyć w kopertę wszystko co dla niego ważne.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Chaos na kolei – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [59]

Czyta: Dawid Miązek

W dniach ewakuacji warszawskie dworce pękają w szwach od pasażerów, którzy za wszelką cenę próbują wydostać się z miasta koleją. Nad wszechobecnym chaosem próbują z trudem zapanować oddani swej pracy kolejarze. Dezorganizacja ruchu kolejowego trwa mimo to od pierwszych godzin wojny, o czym wspomina Landau: „Zupełnemu rozprzężeniu uległy od samego początku koleje. Już w drugim dniu wojny okazało się niemożliwością dotarcie koleją do Otwocka: z 5 godzin trwała droga do Radości, po czym pociąg utkwił w oczekiwaniu zwolnienia się toru już na dłuższy czas. Tym chaosem ba kolejach tłumaczyło się zjawisko, które pierwsze wywarło na mnie wrażenie wchodzenia w zupełnie nowe warunki życia: wychodzenie z Warszawy”.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Relacje o pomocy udzielanej Żydom i Polakom 1939-1949 – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [58]

Czyta: Jakub Jagodziński

Jak Żydzi pomagali Polakom po wojnie? Jaki wymiar miała pomoc udzielana Żydom przez Polaków w czasie okupacji niemieckiej? Czy kierowali się pomagający? Czy były to również względy religijne? Posłuchaj fragmentu książki dr hab. Elżbiety Rączy z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN. Znajdź odpowiedzi na pytania i dowiedz się więcej.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

W wojnie obronnej – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [57]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Zgodnie z orędziem Episkopatu Polski, w maju 1939 r. odprawiano w kościołach nabożeństwa w intencji pokoju i pomyślności Polski, kończąc je pieśnią Boże, coś Polskę. Gdy prymas August Hlond (1881-1948) skierował do Śmigłego-Rydza pytanie, czy będzie wojna, usłyszał osłupiały: „Nie ulega wątpliwości, że Niemcy nas zaatakują. A wobec ogromnej przewagi armii niemieckiej, w wojnie regularnej zostaniemy pobici. Dalsza walka będzie możliwa tylko w konspiracji".

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Warszawa '44 w obiektywie powstańczej kamery – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [56]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Jakie były losy polskich artystów filmowych i scenicznych w latach 1939-1945? W jakiej sytuacji była polska kinematografia w czasie II wojny światowej? Jak funkcjonowała scena teatralna? Posłuchaj fragmentu książki „Kino i teatr pod okupacją” autorstwa Bartosza Januszewskiego.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Starzy bolszewicy przyznają się do winy – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [55]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Ostatnie zdjęcia Kujbyszewa pochodzi z 22 stycznia z posiedzenia Rady Komisarzy Ludowych. 26 stycznia poinformowano, że zmarł na serce. Komunikat lekarski podpisali Grigorij Kaminski, Josif Chodorowski i Lew Lewin; wszyscy mieli później podpisać świadectwo zgonu Ordżonikidzego, który umarł równie nagle i rzekomo na tę samą chorobę, co – jak dziś wiadomo – było nieprawdą.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Wesele. Żywi ludzie, prawdziwe dzieje – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [54]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

To właśnie w domu Tetmajerów odbyło się wesele, na które zaproszono całą wieś oraz krakowskich gości. Byli wśród nich i ci, których poeta umieścił na kartach swojego dramatu, i ci, którzy się tam nie znaleźli, czyli Tadeusz Żeleński-Boy, Helena Rydlowa z córkami Heleną i Hanią, Staś i Maria, pociechy Antoniny Domańskiej, a także Antoni Chołoniewski, Stanisław Czajkowski, Stanisław Gabriel Żeleński z małżonką Izabelą z Madeyskich, Jan Skotnicki oraz sam Wyspiański – jako świadek pana młodego – ze swoją żoną Teofilą i córeczką Helenką. Poeta zżył się z uczestnikami wesela i jednocześnie postaciami ze swojego dramatu do tego stopnia, że w rękopisie widniały ich prawdziwe imiona i nazwiska, które również chciał umieścić na afiszu spektaklu – nie dostrzegał w tym zabiegu nic dziwnego czy niestosownego. Zmiany dokonał bardzo niechętnie, dopiero przed premierą wpisał w miejsce autentycznych imion te, które znamy z kart utworu do dzisiaj, choć warto podkreślić, że Zosia, Haneczka i Maryna zostały pod swoimi prawdziwymi imionami.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Co dalej z partią? – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [53]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Kwestia dalszego istnienia Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, a dokładniej jej rozwiązania, miała pojawić się wśród członków kierownictwa partyjno-rządowego już następnego dnia po pierwszej turze wyborów t.j. w poniedziałek rano 5 czerwca. Taki pomysł miał Paść w gabinecie premiera Mieczysława Rakowskiego, według słów jednego z uczestników tego spotkania, czyli Leszka Millera (w domyśle był jednym ze współpomysłodawców): „po tylu latach działania PZPR wydawało się to nieprawdopodobieństwem, ale pomału zaczęliśmy się z tą myślą oswajać."

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Lojalka – wstydliwy dokument – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [52]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Deklaracja lojalności, nazywana po 13 grudnia 1981 r. lojalką, po ponad 40 latach nadal pozostaje dokumentem budzącym zaskakująco duże emocje, wręcz wstydliwym. Nie zmieniło tego nawet otwarcie archiwów i ujawnienie zdecydowanie bardziej kompromitujących epizodów uwikłania w agenturalną współpracę w komunistyczną bezpieką. Nadal również bywa mylona ze zobowiązaniem do współpracy, choć są to przecież dwa inne dokumenty. Tymczasem deklaracja lojalności, była – przynajmniej od strony formalnej – nic nieznaczącym świstkiem papieru, którego podpisanie umożliwiło wielu osobom dalsze działanie w opozycji przeciwko komunie.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Odkrywanie Ameryki – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [51]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej do końca XIX w. stały się jednym z głównych ośrodków polskiej emigracji. Mimo wprowadzonych obostrzeń po pierwszej wojnie światowej wielu właśnie tam widziało szansę na lepsze życie.25 czerwca 1948 r. Prezydent Harry Truman podpisał tzw. Displaced Persons Act, który miał umożliwić przyjazd 205 tyś. Chętnych dipisów. W 1950 roku w ramach tej ustawy przyznano 18 tyś. miejsc dla byłych polskich żołnierzy.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

23 września 1975 r. Moczulski i Szomański przyszli do Romualda Szeremietiewa, który mieszkał na ul. Batorego w Warszawie. Jako Konwent podjęli decyzje o powołaniu jawnej organizacji o nazwie Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela. Wcześniej – wedle relacji Moczulskiego – nurt niepodległościowy zakładał przejęcie jednej z legalnie działających organizacji. Jeszcze przed 1970 r. snuto plany objęcia kontrolą Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Społecznego, jednak w połowie lat siedemdziesiątych z pomysły zrezygnowano.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Śmierć ks. J. Popiełuszki i początki Jego kultu – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [49]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Dramatycznym momentem dla Kościoła w Polsce, a także ogromnym wstrząsem dla warszawskich hutników, stało się uprowadzenie 19 października 1983 r. ks. Jerzego Popiełuszki, a następnie zamordowanie go przez funkcjonariuszy MSW. Wiadomość o zniknięciu księdza wywołała mobilizacje wiernych. W całym kraju modlono się o jego rychłe odnalezienie. Podobne modły organizowano w kolejnych dniach na wydziałach Huty Warszawa.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Zbrodnia pomorska 1939 – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [48]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Gdyby autor miał rację, to jedynym powodem, dla którego doszło do zbrodni pomorskiej 1939, byłaby zemsta za wydarzenia 3 i 4 września w Bydgoszczy. Tak jednak z całą pewnością nie było. Czy mordy na polskiej ludności cywilnej, osobach chorych psychicznie i pomorskich Żydach z października czy listopada w Barbarce, Karolowie, Klamrach, Mniszku, Piaśnicy, Szpęgawsku i innych miejscach to efekt zemsty? Czy to są „okolice Bydgoszczy"? Czy można dokonywać zemsty po kilku tygodniach, aresztując wyselekcjonowane grupy społeczne? Rzeczywistą zemstą było aresztowanie przez żołnierzy Wermachtu i Eistazgruppen pojedynczych Polaków wskazanych przez miejscowych volksdeutschów jako rzeczywistych lub rzekomych zabójców miejscowych Niemców.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Historia Okręgu Wileńskiego 1939–1948 – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [47]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Historia AK na Wileńszczyźnie jest jednym z najdłuższych epizodów funkcjonowania Polskiego Państwa Podziemnego. Rozpoczęła się wkrótce po zakończeniu działań zbrojnych w 1939 r. Pierwsze organizacje konspiracyjne utworzono już na początku października wspomnianego roku, a pod koniec listopada powstał Okręg Wileński – najpierw Służby Zwycięstwu Polski, a następnie Związku Walki Zbrojnej i AK. Historia Okręgu kończy się w czerwcu 1948 r., kiedy to ostatnie, ciągle sprawnie działające struktury konspiracyjne zostały ostatecznie rozbite przez komunistyczny aparat represji.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Obrona Stanisławowa w 1939 roku – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [46]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Poczucie bezpieczeństwa osłabiały pojawiające się działania dywersyjne. Szczególnie groźne było wysadzenie torów kolejowych między Bolechowcem a Lisowicami, na linii prowadzącej do Stryja. Należało skierować służby do naprawy i ochrony torowiska. Odpowiednie meldunki trafiały do garnizonu, ale brakowało sił, by w obliczu trwającej wojny odpowiednio zabezpieczyć strategiczne linie kolejowe. Z kolei Policja Państwowa musiała interweniować w stanisławowskiej kolonii niemieckiej, gdzie odmawiano sprzedaży towarów Polakom, ukrywano żywność i prezentowano wrogie zachowania. Problemy w tej części miasta powtarzały także w przyszłości.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Osądzenie przestępstw okresu II wojny światowej – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [45]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

W końcu 1946 r. prokuratorzy NTN Jerzy Sawicki i Tadeusz Cyprian pisali, że „sala rozpraw sądu specjalnego odsłania niejedną sprężynę psychiczną, wydobywa na wierzch ukryte głęboko motywy społeczne działania". Ci wybitni prawnicy podjęli próbę „sięgnięcia w psychologię kolaboracjonisty zdrajcy" i wyodrębnili sześć kategorii tego typu przestępców: 1. Przestępca-cynik, 2. Przestępca-człowiek wygodny, 3. Przestępca-„romantyk" („uważa się za człowieka zasad i Wallenroda"), 4. Przestępca-niewolnik („rekrutuje się przeważnie z byłej biurokracji, która pozostała w aparacie administracyjnym okupanta, oraz funkcjonariuszy fabrycznych. W swej pracy gorliwiec i służbista"), 5. Kolaboracjonista-idealista („uważa on, że klęska faszyzmu może doprowadzić do wielkich reform społecznych, do pozbawienia go przywilejów"), 6. Przestępca z przypadku. Jerzy Sawicki dowodził, że postępowania przed sądami specjalnymi otworzyły też dla psychologa i socjologa przestępczości wyjątkowo ciekawe i nowe horyzonty.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Bez winy i bez przyszłości – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [44]

Posłuchaj fragmentu książki poświęconej rozkazowi sowieckiego NKWD z 1937 r. i znajdź odpowiedzi na pytania. Czym była „operacja polska NKWD”? O czym mówił rozkaz 00486 i kogo dotyczył? Jaki los czekał członków rodzin „wrogów ojczyzny”? Czy rodzina była zakładnikiem sowieckiego reżimu?

Krewni „kontrrewolucjonistów” na celowniku „dyktatury proletariatu” znaleźli się od początku kształtowania przez bolszewików „nowego ładu”. W latach 1918-1920 wobec rodziców, żon i dzieci „zdrajców” stosowano aresztowania, a także kierowano ich do przymusowych prac, osadzano w obozach koncentracyjnych, a nawet rozstrzeliwano. W punkcie 26 dekretu WCKW z 17 maja 1919 r. mówi się wprost, że „osoby płci żeńskiej i nieletni mają być osadzani w odrębnych dla każdej [z wymienionych] kategorii obozach”.

Czeka aktywnie stosowała masowe kary pozasądowe wobec kobiet, dzieci i starców, bez jakiejkolwiek winy, wyłącznie za przynależność do „wrogich rodzin”.

Premiera odcinka 9 sierpnia 2024 roku o godz. 8.00.

Czyta: Jakub Jagodziński

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Staromiejskie Zgrupowanie „Róg”. Kalendarium – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [43]

Czy wiesz kim był Stanisław Błaszczak „Róg”? Jak przebiegały walki na Starym Mieście? Kim byli ludzie, którzy walczyli o wolność Warszawy?

Premiera odcinka 26 lipca 2024 roku o godz. 8.00.

Czyta: Jakub Jagodziński

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Szeregowiec kobieta, a raczej dziecko 14-letnie… – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [42]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Poznaj kobiety pochodzenia żydowskiego, które w latach 1914–1921 walczyły o niepodległość Polski. Posłuchaj fragmentu książki i dowiedz się kim były uczestniczki zmagań o Lwów i granicę wschodnią RP.

Premiera odcinka 12 lipca 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Akcja „Ostra Brama” i podzwonne dla konspiracji – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [41]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Co Bolesław Piasecki robił w Warszawie na początku czerwca 1944 r.? Czy spotkał się z Józefem Retingerem? Jakie sprawy łączyły go z Tadeuszem Chciukiem? Posłuchaj fragmentu książki Wojciecha Muszyńskiego wydanej przez Wydawnictwo IPN

Premiera odcinka 28 czerwca 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Przygotowania Brytyjczyków do wojny – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [40]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Gdyby nie blackout, czyli zaciemnianie okien od zmroku do świtu w mieszkaniach i wszelkich zabudowaniach, ulicach, samochodach itp., to załoga ORP Wilk po przybyciu pod koniec września 1939 roku do Wielkiej Brytanii nie wiedziałaby, że kraj ten jest w stanie wojny. Na ulicach panował normalny ruch. Sklepy, restauracje, kawiarnie, kina, teatry, teatry estradowe – wszystko czynne. Dopiero jak się wzięło do ręki gazetę, można się było dowiedzieć, że gdzieś tam trwa wojna. Z rzadka były wymieniane miejscowości w Polsce, bombardowane i zagarniane bez wypowiedzenia wojny przez nieludzkich napastników.

Premiera odcinka 14 czerwca 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Witold Pilecki: Bohater naszych czasów – fragmenty książek

Wydawnictwa IPN [39]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy wiesz kto i kiedy wypowiedział słowa „Oświęcim to była igraszka”? Kto dobrowolnie dał się zamknąć w obozie KL Auschwitz? Kto został uznany za jednego z sześciu najodważniejszych ludzi ruchu oporu II wojny światowej?

Premiera odcinka 24 maja 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Polskie Państwo Podziemne a 8 maja 1945 r. – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [38]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

W jakim położeniu znajdowała się Polska w dniu zakończenia II wojny światowej? Czy 8 maja 1945 r. nastała era wolności? Posłuchaj fragmentu książki, która wpisuje się w nurt badań nad sytuacją polskiego społeczeństwa w tym przełomowym momencie. Praca zawiera 12 artykułów naukowych. Autorami są historycy Instytutu Pamięci Narodowej, ośrodków akademickich i regionaliści.

Premiera odcinka 10 maja 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Twórcze życie Zofii Kossak – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [37]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Kim była Zofia Kossak? Czy Zofia Szczucka i Zofia Szatkowska to te same osoby? Posłuchaj fragmentu książki „Ja i moje książki to jedno. Rozważania o pisarstwie Zofii Kossak" i poznaj tą wielowymiarową postać.

Premiera odcinka 26 kwietnia 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Zapis historii spuścizny katyńskiej – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [36]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

„Samochody więzienne NKWD nazywane „czornyje worony” przewoziły oficerów polskich do Katynia. Tam enkawudziści dokonywali egzekucji. Początkowo wprost nad dołami śmierci. Nadmierny hałas wystrzałów budził jednak zbyt duże zainteresowanie ludności lokalnej. Rozstrzelania przeniesiono więc do pomieszczeń piwnicznych w daczy NKWD. Ofiary zbrodni katyńskiej zostały pochowane w bezimiennych grobach.”

Premiera odcinka 12 kwietnia 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [35]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Józef Ulma był ogrodnikiem i działaczem społecznym. Jako fotograf amator dokumentował życie rodzinnej wsi Markowa na Podkarpaciu. Na wielu zdjęciach uwiecznił swoją żonę Wiktorię oraz małe dzieci. W 1942 roku Ulmowie przyjęli pod swój dach poszukujących pomocy Żydów z Markowej i Łańcuta. Półtora roku później, 24 marca 1944 roku, wszyscy zostali zamordowani przez niemieckich żandarmów.

Premiera odcinka 22 marca 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Wojna oczami nastolatki – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [34]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Posłuchaj fragmentu książki, która jest zapisem wspomnień Agaty Zofii Prabuckiej z lat 1939–1945. To opowieść o gehennie mieszkańców Pomorza Gdańskiego i dramatycznych losach rodziny autorki. Historia wojennych postaw i przekonań mieszkańców Wierzchucina i okolic. Autorka opisuje okupacyjną codzienność, naukę, pracę, zabawy, obchody świąt religijnych i narodowych. Ukazuje złożone relacje Polaków i Niemców, reakcje ludności na wieść o zbliżaniu się Armii Czerwonej w 1945 r.

Premiera odcinka 8 marca 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

O życiu i legendach 6 niezwykłych jeźdźców – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [33]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Posłuchaj fragmentu książki, która jest zapisem rozmów z sześcioma niezwykłymi ludźmi. Zapisem spotkań ze znakomitymi jeźdźcami, którzy zdobywali nagrody w kraju i za granicą. Także na igrzyskach olimpijskich. Pięciu z nich służyło w kawalerii i walczyło na frontach II wojny światowej.

Premiera odcinka 23 lutego 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Korupcja w obozie zagłady w Sobiborze – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [32]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

2 kg pereł, ponad 3 kg srebrnych obrączek, 217 kg złomu platynowego, diamenty, tysiące złotych i srebrnych monet. To kosztowności zrabowane zamordowanym Żydom zgromadzone przez jednego człowieka. Posłuchaj fragmenty książki autorstwa Marka Bema. DOWIEDZ SIĘ więcej o korupcji w obozie zagłady w Sobiborze.

Premiera odcinka 12 lutego 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Czy dam się przedłożyć ciemności? Nigdy! – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [31]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Interesuje Cię postać Romualda Spasowskiego? Chcesz wiedzieć skąd pochodził? Jakie miał korzenie? Co ukształtowało jego charakter i poglądy? Odpowiedzi na te pytania znajdziesz w książce Patryka Pleskota „Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe".

Premiera odcinka 26 stycznia 2024 roku o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Opór wobec stalinowskiej codzienności – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [30]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy komuniści byli wstanie wyeliminować wszelkie formy oporu społecznego? Jaką rolę odegrała w nim młodzież? Czy młodzi antykomuniści tworzyli prężnie działające organizacje? Jak wyglądały indywidualne formy sprzeciwu wobec systemu komunistycznego? Posłuchaj fragmentu książki Wydawnictwa IPN i znajdź odpowiedzi na pytania.

Premiera odcinka 12 stycznia 2024 roku o godz. 8:00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Rok 1984 w areszcie śledczym – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [29]

Czyta: Jakub Jagodziński

Dowiedz się jak autor opisuje swój pobyt w więziennym areszcie śledczym w Katowicach. Jak wyglądały przesłuchania? Jakie metody mieli funkcjonariusze śledczy? I w jaki sposób można było przekazać wiadomości bliskim poza mury więzienia?

Premiera odcinka 22 grudnia 2023 roku o godz. 8:00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Uciekłam z transportu do Auschwitz – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [28]

Czyta: Jakub Jagodziński

Czy słyszałeś o Polakach pomagającym Żydom w czasie okupacji niemieckiej? Kim byli? Jakie mieli motywacje? Jaką cenę ponosili za pomoc drugiemu człowiekowi? Obejrzyj program i posłuchaj relacji o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945.

Premiera odcinka 24 listopada 2023 roku o godz. 8:00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Relacje prymasa Stefana Wyszyńskiego i kard. Karola Wojtyły – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [27]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Dowiedz się jakie były relacje prymasa z episkopatem Polski. Jaka była w nim rola kard. Wyszyńskiego? Jak układały się stosunki z poszczególnymi biskupami? Jaka relacja łączyła prymasa z kard. Karolem Wojtyłą? Posłuchaj fragmentu książki i znajdź odpowiedzi na pytania.

Premiera odcinka 10 listopada 2023 roku o godz. 08:00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Bitwa Warszawska wśród najważniejszych bitew świata? – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [26]

Życie Władysława Tarnawskiego (1885 -1951) – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [25]

Poznaj jedną z najciekawszych postaci polskiego świata nauki i polityki pierwszej połowy XX w. Dowiedz się, kim był pierwszy tłumacz dzieł Szekspira na język polski. Posłuchaj fragmentu książki Tomasz Pudłowskiego „Szekspir i Polska" opowiadającej o życiu literaturoznawcy, profesora filologii angielskiej, dziennikarza, teatrologa, społecznika i polityka.

Premiera odcinka 13 października 2023 r. o godz. 08:00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Niemcy zabili księdza – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [24]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy znasz sprawę śmierci ks. Romualda Kapkowskiego? Czy wiesz co wydarzyło się w nocy z 11 na 12 lipca 1943 roku? Posłuchaj fragmentu artykułu, w którym została podjęta próba zrekonstruowania okoliczności śmierci proboszcza z Boru Zapilskiego. Poznaj książkę, zbiór artykułów dotyczących życia codziennego Kościołów chrześcijańskich w okresie panowania na ziemiach polskich dwóch systemów totalitarnych.

Premiera odcinka 22 września 2023 r. o godz. 08:00

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Jaki był stosunek Ukraińców do II Rzeczypospolitej? – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [23]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

„Ocaleni z ludobójstwa" to zbiór relacji świadków dokumentujących wołyńskie ludobójstwo. Posłuchaj fragmentu książki przedstawiającej wspomnienia Polaków z Wołynia. Dowiedz się, jaka była geneza tej straszliwej zbrodni. Jak wyglądały stosunki polsko-ukraińskie w II RP. Czy wszyscy Ukraińcy, obywatele II Rzeczypospolitej akceptowali polską państwowość?

Premiera odcinka 8 września 2023 o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Cud nad Wisłą z francuskiej perspektywy – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [22]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy świat zachodni zdawał sobie sprawę jakie znaczenie miał konflikt między bolszewikami a odrodzoną Polską? Jak wpłyną na przyszłość całego kontynentu? Co o wojnie wiedział przeciętny mieszkaniec zachodniej Europy? Posłuchaj fragmentów książki „O Niepodległą. Kierunek północno-wschodni (1920)".

Premiera odcinka 25 sierpnia 2023 o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Rok 1957. Odbudowa i konsolidacja PZPR – fragmenty książek Wydawnictwa – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [21]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy wiesz jakie przemiany w „linii partii” przyniósł 1957 rok? Jak zmienił się partyjny dyskurs? Jakie uniwersalne zasady systemu komunistycznego wymieniał Gomułka? I jakie wydarzenie symbolizuje zakończenie politycznej „odwilży”? Posłuchaj fragmentu książki autorstwa Adama Dziuby Czas przełomu, tom III.

Premiera odcinka 11 sierpnia 2023 o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Sprawa polska. Od nieistnienia do warunku pokoju europejskiego – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [20]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy wiesz jak tworzyły się Legiony Polskie i jaką odegrały rolę w historii? Czym była sprawa polska? I co wydarzyło się w nocy z 9 na 10 listopada 1918 roku w Warszawie? Odpowiedzi na te pytania znajdziesz w publikacji „Od niepodległości do niepodległości”. Już teraz posłuchaj fragmentu tej książki.

Premiera odcinka 28 lipca 2023 o godz. 8.00.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Trzy tygodnie, a getto wciąż płonęło – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [19]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Poznaj wspomnienia Dawida Wdowińskiego. Dlaczego są tak ważnym świadectwem przeszłości? Jakie formy przybierał opór ludności żydowskiej wobec okupanta niemieckiego? Czym był Żydowski Związek Wojskowy? Jak przebiegała realizacja akcji „Reinhardt" ? Posłuchaj o przebiegu powstania w getcie warszawskim we fragmencie książki „A my nie jesteśmy wybawieni".

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Zobaczyłem zwłoki ojca zamordowanego przez żandarmów… – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [18]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy wiesz jak kształtowały się stosunki polsko-żydowskie po 1939 roku? Czy słyszałeś o Polakach pomagającym Żydom w czasie okupacji? Czy wiesz jaką cenę ponosili Ci, którzy pomagali drugiemu człowiekowi?

„W dn. 20 marca 1943 r, w godzinach rannych, żandarmi niemieccy pojawili się na terenie naszych zabudowań. Ja, kiedy tylko ich zobaczyłem, rzuciłem się do panicznej ucieczki przez okno. Wkrótce znalazłem się w pobliskim lesie i powróciłem już po wszystkim. Po powrocie [do domu] tego samego dnia zobaczyłem zwłoki zamordowanego przez żandarmów ojca. Jeszcze wtedy nie były zakopane zwłoki Żydów. Leżały one na takiej łączce, niedaleko domu. Odjeżdżając od nas żandarmi polecili sołtysowi Adamowi Popławskiemu (nieżyjącemu obecnie), aby wyznaczył ludzi do zakopania zwłok tych trzech zamordowanych przez nich. Chyba nie wspomniałem jeszcze, że żandarmi zamordowali na miejscu mojego ojca i trzech Żydów: Węgorza, Szczupakiewicza i Muńka. Natomiast pozostałych zabrali ze sobą i rozstrzelali w Szulborzu [Wielkim]. Podobno żandarmi przed rewizją pytali mojego ojca czy przechowuje Żydów, lecz ojciec nie przyznał się. Miał [on] przestrzeloną głowę i ręce, [a] wybite oko znajdowało się poza oczodołem.”

Fragment książki *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939-1945. Tom 6. Białostocczyzna, Nowogródczyzna, Polesie, Wileńszczyzna*

Premiera odcinka 23 czerwca 2023 o godz. 8.00.

►Więcej o książce

►Kup online

Co Ukraińcy mówią o zbrodni wołyńskiej – fragmenty książek Wydawnictwa IPN [17]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Większość autorów ukraińskich mierzących się z problematyką wydarzeń na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej z lat 1943–1944 używa retoryki polegającej na stosowaniu ”symetrii win” strony polskiej i ukraińskiej. Jedną z najpopularniejszych wersji tych wydarzeń przyjętych w ukraińskiej historiografii jest teza o partyzanckiej wojnie polsko-ukraińskiej, w trakcie której jedna i druga strona dopuszczała się zbrodni na ludności cywilnej.

Fragment książki *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego.*

Premiera odcinka 9 czerwca 2023 o godz. 8.00.

►Więcej o książce

►Kup online

„Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” [16]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy realny socjalizm jest reformowalny? Czy znasz esej Leszka Kołakowskiego *Tezy o nadziei i beznadziejności*? Czy wiesz jakie argumenty przedstawiał autor? I kto i co określał mianem niesuwerennego państwa totalitarnego?

Przeciwko tezie o niezmienności systemu Kołakowski wysuwał cztery argumenty. Po pierwsze, nie można z góry określić granic sztywności/plastyczności jakiegokolwiek ustroju społecznego. Po drugie, niepodatność na zmiany po części zależy od tego, do jakiego stopnia ludzie żyjący w danym systemie są przeświadczeni o jego niezmienności. Po trzecie, teza ta zakłada- oparte na marksistowskiej ideologii- podejście „wszystko albo nic". Po czwarte wreszcie „biurokratyczny despotyzm socjalistyczny" sam uwikłany jest w wewnętrzne sprzeczności, które podkopują jego wewnętrzną spoistość.

Premiera odcinka 26 maja o godz. 8.00.

►Więcej o książce

►Kup online

Polska dyplomacja wobec kwestii żydowskiej [15]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Z inicjatywy Zarychty uwzględniano możliwość kolonizacji terenów w Afryce, zazwyczaj krytykowaną i odrzucaną jako miejsce osadnictwa „białego” ze względu na różnice klimatyczne. Zdaniem urzędnika czynniki te uniemożliwiały całkowicie osadnictwo i warto było poświęcić im uwagę. Z kolei naczelnik Kulski przypominał, że dwa lata wcześniej Francja gotowa była udostępnić swoje kolonie – Gujanę Francuską, Nową Kaledonię i Madagaskar – dla emigracji żydowskiej. Do propozycji tej chciano wrócić, licząc na francuską przychylność. Oczekiwano wręcz, że to „kwestia żydowska” mogłaby dać początek emigracji z Polski do Afryki i dalej do Melanezji na Oceanie Spokojnym.

Premiera odcinka 12 maja o godz. 8.00.

►Więcej o książce

►Kup online

Dzieje Województwa poznańskiego w latach 1945–1950 [14]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Zajęcie Wielkopolski przez Armię Czerwoną otworzyło nowy rozdział w historii regionu. Władza w mieście znalazła się w rękach wojennej administracji radzieckiej. Propagandowo brzmiały wspomnienia na ten temat podkreślające, że „wkroczenie wojsk radzieckich do Poznania było wydarzeniem radosnym, niecierpliwie oczekiwanym. W mieście zapanował entuzjazm. Żołnierze radzieccy podbili od razu najbardziej chłodne serca. Nie zachowywali się wyniośle jak zdobywcy. Byli bezpośredni i swojscy". Rzecz jasna wkroczenie wojsk radzieckich było wydarzeniem szczerze i długo oczekiwanym, oznaczało bowiem koniec koszmarnej okupacji niemieckiej, szczególnie dotkliwej dla Polaków w Wielkopolsce, których, w zamyśle hitlerowców, w ciągu dziesięciu lat miało tu nie być, a sam region był skazany na zupełną germanizację. Na dodatek tutaj, z oczywistych względów, nie wytworzył się jeszcze negatywny obraz żołnierza radzieckiego. Tu wrogiem był przecież od wieków Niemiec. Perspektywa wkroczenia Armii Czerwonej nie budziła więc zbyt dużych emocji. Szybko się jednak okazało, że rzeczywistość odbiegała od wyobrażeń. Początkowa sympatia dla żołnierzy radzieckich i nadzieja znikały, ustępując miejsca niechęci, strachowi, czy wręcz nienawiści.

Premiera odcinka 28 kwietnia o godz. 8.00.

►Więcej o książce

►Kup online

Opowieść o Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce [13]

Czyta: Jakub Jagodziński

W drugiej połowie XIX w. rozpoczął się intensywny napływ ludności polskiej do stanów Zjednoczonych w celach zarobkowych. Polscy osadnicy zamieszkiwali głównie w trzech najbardziej uprzemysłowionych stanach, czyli w Pensylwanii, Nowym Yorku i Illinois. Narastała wśród nich chęć zachowania więzi ze współrodakami i krzepła koncepcja podjęcia akcji na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości. Jedną z organizacji, która miała odegrać w tym dużą rolę, było sokolstwo. Jego ideę stanowiło działanie na rzecz pobudzania postaw obywatelskich i narodowych oraz ducha bojowego poprzez wzmacnianie tężyzny fizycznej jego członków, działalność paramilitarna i niepodległościowa.

Publikacja „Ramię krzep – Ojczyźnie służ" została wydana z okazji 135. rocznicy powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce.

Premiera odcinka 14 kwietnia o godz. 8.00

►Więcej o książce

►Kup online

Zostali na Wschodzie [12]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Młody Franciszek nawiązał kontakt ze Słowakami i wprowadził ich do podziemia. Marzył, by przedostać się do Polski i wstąpić w szeregi AK. Niestety jeden z sowieckich spadochroniarzy, przysłany do Żytomierza, by stworzyć siatkę konspiracyjną, okazał się zdrajcą i wydał wszystkich, którzy zbierali się na tajnych spotkaniach w centrum miasta. Pod koniec 1942 r. Brzezicki został aresztowany przez Gestapo. Podczas przesłuchiwań milczał, nie ujawnił żadnych informacji, mimo że znał całe kierownictwo. Zamknięto go w celi śmierci, ale wyrok zmieniono na pobyt w obozie koncentracyjnym. Wysłano go na Majdanek (KL Lublin) na terytorium okupowanej Polski.

►Więcej o książce

►Kup online

Orient zesłańców [11]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy wiesz jak wyglądał Bliski Wschód oczami Polaków w latach czterdziestych dwudziestego wieku? Jak opisywane są we wspomnieniach Iranki, Syryjki, Egipcjanki czy Libanki? Wysłuchaj fragmentu książki Bartłomieja Noszczaka i dowiedz się czym zwracały uwagę zesłańców mieszkanki Orientu.

►Więcej o książce

►Kup online

W cieniu radioaktywnej chmury [10]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

►Więcej o książce

►Kup online

Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń [9]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Mało, które rzeczy tak „łączyły pokolenia” jak książki pisarza z Katowic. Dziś trudno zrozumieć, że Tomek Wilmowski był uosobieniem tysięcy młodych chłopaków z siermiężnej rzeczywistości Polski Ludowej, którzy poprzez lekturę spełniali swoje marzenia o wolności i otwarciu na świat. To był Indiana Jones – by zacytować klasyka filmowego – „na miarę naszych możliwości”…

►Więcej o książce

►Kup online

Karmazynowy błękit nieba: polscy piloci w Wielkiej Brytanii [8]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Fragment opowieści o polskich lotnikach w czasie II wojny światowej. Poznaj działania bojowe I Polskiego Skrzydła Myśliwskiego, dowiedz się czym było zgrupowanie Wing, jakie dywizjony weszły w jego skład i jak wyglądały ich zmagania w 1941 roku.

►Więcej o książce

►Kup online

Pan Tadeusz: czyli jak przeprowadzić zajazd na Soplicowo [7]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Księga VII – „Rada” zajmuje centralne miejsce w poemacie i ukazuje punkt zwrotny jego akcji. Skutki agitacji politycznej księdza Robaka zostaną wykorzystane przez Gerwazego jako pretekst do zorganizowania zajazdu na Soplicowo. Decyzja o zjeździe będzie przy tym podjęta „demokratycznie”, na podstawie dyskusji, w której zetrą się ze sobą różne stanowiska i punkty widzenia. Rada – mimo swojego znaczenia i dramatyzmu – jest przy tym ukazana humorystycznie, a nawet z pewną dawką ironii. Może to być związane z faktem, że Mickiewicz w okresie pisania poematu miał okazję przysłuchiwać się dyskusjom polityków emigracyjnych, o czym prywatnie wyrażał się właśnie z ironią i krytycznym dystansem.

►Więcej o książce

►Kup online

Szucha 25. Pierwsze Ministerstwo Wolnej Polski [6]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy wiesz, gdzie w okupowanej Warszawie znajdowała się „Dzielnica Policyjna” Co oznaczał status „Tylko dla Niemców”? I co z tym ma wspólnego kasyno, do którego mieli wstęp tylko Polacy?

6 listopada 1939 r. znany ekonomista Ludwik Landau zanotował w swej wojennej kronice: „Faktem charakterystycznym jest zarezerwowanie do wyłącznego użytku Niemców dwóch ulic: Litewskiej i al. Szucha. Mieszkańcy wszystkich domów przy tych ulicach otrzymali polecenie spakowania się i zwolnienia mieszkań w ciągu 12 godzin”. […] Ostatecznie polscy mieszkańcy zostali z tą usunięci (z wyjątkami) w ciągu 1940r., ale od początku tego roku al. Szucha i najbliższa okolica zostały wyłączone ze swobodnego ruchu dla polskich mieszkańców miasta.

►Więcej o książce

►Kup online

Samozwańczy oficer Zygmunt Augustowski [5]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Czy każdy bohater jest nim naprawdę? Czy możemy podważać legendę „żołnierza niezłomnego”? I czy „jedynie prawda jest ciekawa”? Kim naprawdę był Zygmunt Augustowski?

Po 1956r., gdy dla większości patriotów otwarły się bramy reżimowych więzień, Zygmunta Augustowskiego nie ominęła aureola osoby ciężko doświadczonej przez komunistów, patrioty skazanego na karę śmierci, bohaterskiego i nieugiętego do końca. Chociaż więc rzeczywistość była zgoła inna, nadal budował i utrwalał swoją legendę już pod nadzorem służb specjalnych Polski socjalistycznej, będąc niezwykle szkodliwym wieloletnim informatorem i tajnym współpracownikiem UB i SB [...] Jego współpraca trwała nieprzerwanie od 1949 do 1990r.[...] Autor niniejszego opracowania niejednokrotnie zadawał sobie pytanie, kim w istocie był bohater tej książki i jak doszło do tego, że zdecydował się pójść drogą zdrady i zaprzaństwa.

►Więcej o książce

►Kup online

Obraz wojny polsko-bolszewickiej 1920 w sowieckich filmach [4]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Pierwsze filmy, w których bolszewicka propaganda zaatakowała Polskę, pojawiły się właśnie w roku 1920. Znaczna część wyprodukowanych wówczas przez bolszewików ekranizacji odnosiła się do toczonej wtedy wojny z Polską. Były to tzw. Agitfilmy (inaczej agitki) adresowane do niewybrednej publiczności – najczęściej przebywających na froncie czerwonoarmistów oraz robotników fabryk zbrojeniowych. Charakteryzowała je jednowymiarowa, trywialna propaganda. Ich głównym zadaniem było zagrzewanie do walki z wrogiem, całkowicie pozbawionym ludzkich uczuć i zdeterminowanym, aby podporządkować sobie Ukraińców, Białorusinów i Rosjan. […] Lenin mówił: „ Z całej sztuki najważniejsze jest dla nas kino”.

►Więcej o książce

►Kup online

O czym Winston Churchill rozmawiał z gen. Władysławem Andersem? [3]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Był to trudny okres. Po 12 lutego 1945 r. do generała i 2 Korpusu nadeszły fatalne informacje z Jałty dotyczące kształtu powojennej Europy i formalnego przejęcia władzy w Polsce przez komunistów i ich zwolenników. Anders był załamany, ale nawet ten fakt nie zdołał ostatecznie podważyć jego zaufania do aliantów. Wprawdzie nazajutrz, 13 lutego, poprosił dowódcę 8 Armii gen. Richarda McCreery'ego o wycofanie korpusu z frontu, ale ustąpił po wyjaśnieniach, że uniemożliwiłoby to planowaną ofensywę, ponieważ alianci nie mieliby czym zastąpić korpusu polskiego. Ponadto Brytyjczyk dodał, że Polacy we własnym interesie powinni nadal brać udział w walkach z Niemcami. Jednocześnie gen. McCreery wysłał depeszę do Churchilla, aby ten jak najszybciej spotkał się z Andersem, który „jest rozpaczliwie przygnębiony i bez nadziei na przyszłość". Rozmowa odbyła się w gabinecie premiera z udziałem ministra sir Alexandra Cadogana. Porucznik Eugeniusz Lubomirski jako tłumacz pozostał w poczekalni.

Podcast został przygotowany przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN.

►Więcej o książce

►Kup online

Bitwa o Ankonę z perspektywy kpt. Władysława Drelicharza [2]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

Władysław Drelicharz jest na pewno postacią, którą warto przybliżyć dzisiejszemu Czytelnikowi. Był wielkim patriotą i wybitnym dowódcą: odznaczony licznymi orderami polskimi i brytyjskimi, m.in. srebrnym i złotym Krzyżem Virtuti Militari i kilkakrotnie Krzyżem Walecznych, trzykrotnie ranny, wysoko ceniony przez przełożonych, miłowany przez podwładnych. Przeszedł kampanię wrześniową, obóz internowania na Węgrzech, walczył w Brygadzie Strzelców Karpackich w Egipcie i w Libii, brał udział w obronie Tobruku. Po wycofaniu brygady na Bliski Wschód wstąpił do broni pancernej. Jako dowódca 2. szwadronu czołgów w słynnym Pułku 4. Pancernym „Skorpion" wziął udział w kampanii włoskiej. Szczególną rolę przyszło mu odegrać w walkach o tzw. Gardziel i Albanetę pod Monte Cassino. Na czele szwadronu walczył następnie w kampanii adriatyckiej, a później w Apeninach Północnych, gdzie poległ. Jednym słowem, jego życie było niczym dramatyczny film.

Szwadronom 4. pułku wypadło działać na niezmiernie ważnym odcinku frontu, gdzie zadaniem polskich jednostek miało być przełamanie obrony niemieckiej na kluczowej pozycji Monte della Crescia (wzgórze 360), obejmującej również kompleks sąsiednich wzgórz: San Paterniano, Santo Stefano i Monte dell'Acqua, oraz pomniejszych wzgórz pośrednich, co otwierało drogę na umocnione, usytuowane na szczycie miasteczko Offagna i umożliwiało podjęcie drugiej fazy działań na Ankonę, czyli manewru okrążającego. Podobnie jak we wstępnej bitwie o Ankonę, poszczególne szwadrony pułku działały w charakterze wsparcia jednostek piechoty, podporządkowane ich dowódcom. 2. szwadron kpt. Drelicharza współdziałał z 3. batalionem strzelców, przydzielonym na czas tych operacji do Zgrupowania Brygady „Wileńskiej". Wyruszający do tych działań 2. szwadron liczył 14 czołgów sherman oraz 4 lekkie czołgi stuart z pułkowego plutonu rozpoznawczego…

►Więcej o książce
►Kup online

Attila Szalai, czyli Węgier w Warszawie [1]

Czyta: Mateusz Balcerkiewicz

W swoim dzienniku Attila Szalai opowiada jak radził sobie w naszej gospodarce niedoboru, jakich prac się podejmował na czarno oraz jak smakowało piwo w warszawskich zakładach gastronomicznych klasy „0" – a wszystko to czyni z wielkim poczuciem humoru i obficie okrasza dosadnymi anegdotkami.

1 stycznia 1980, Warszawa, […] przed północą na scenie pajacował przez godzinę Rosiewicz. Ten genialny śpiewak-błazen, polski Fred Astaire, musi mieć żółte papiery, skoro jeszcze go nie zamknęli. Wystarczy opisać jeden skecz. Wychodzi na scenę w dżinsach i T-shircie, na którym ma napisane wielkimi literami „JA". Opowiada długo o codziennych mitręgach i absurdach, po każdej historii zadaje pytanie: „I kto jest temu winien?". Orkiestra podgrywa tusz, on się odwraca: na plecach ma napisane „ROSIEWICZ". Własne nazwisko. Dowcip ma jednak podwójne dno. Kto jest w takim razie winny? „Ja, Rosiewicz" – może brzmieć odpowiedź. Ale jeśli wypowiemy te słowa niedbale, jedno po drugim, wyjdzie nam „Jaroszewicz"! Premier czerwonych…

Attila Szalai (1950–2020), węgierski dziennikarz i tłumacz, dyplomata, historyk, działacz opozycyjny, animator życia kulturalnego, zapalony diarysta i pasjonat fotografii. W latach 1976–1990 mieszkał w Polsce. W 1980 r. związał się z Solidarnością, a w stanie wojennym działał w podziemiu. Po upadku komunizmu powrócił na Węgry. W latach 2001–2005 dyrektor Węgierskiego Instytutu Kultury w Warszawie. W 2019 r. uhonorowany Nagrodą IPN „Świadek Historii". Szalai został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej za wybitne zasługi w rozwoju współpracy polsko-węgierskiej.

►Więcej o książce

►Kup online

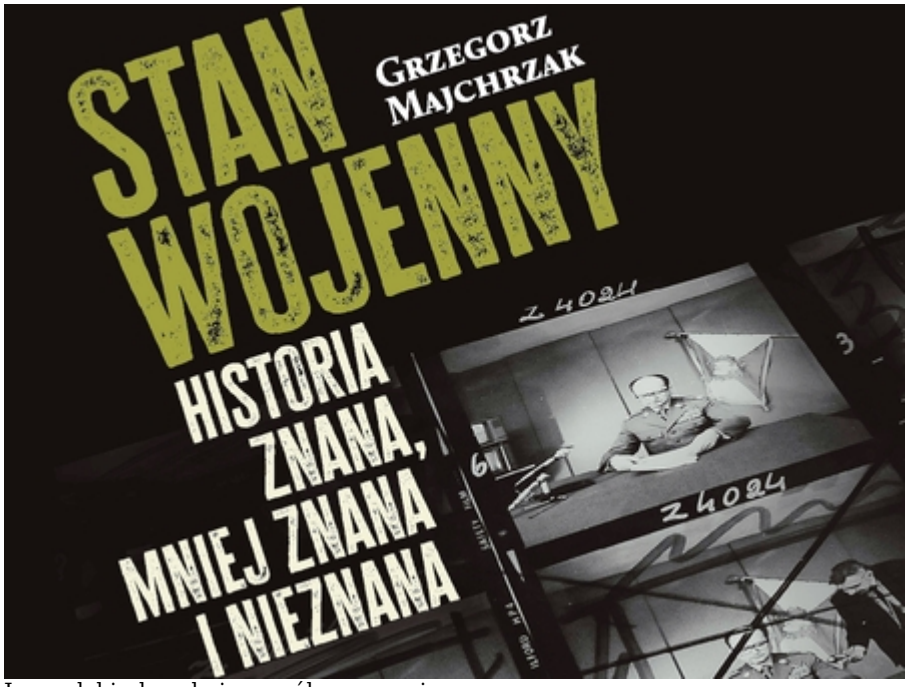
Podcasty zostały przygotowane przez portal Histmag.org we współpracy z Wydawnictwem IPN

Link do playlisty: https://bit.ly/3o7xBJG

Poprzedni Strona
Następny Strona

Posłuchaj

Powiązane wiadomości

Jaruzelski okazał się współczesnym janczarem

Czułyśmy się częścią zespołu Robla